

Kapittel 1

Toleranse i møte med andre religioner og livssyn.

I dette kapitlet skal du lære om hva respekt og toleranse er, og om hvorfor det er nødvendig med kunnskaper om andre religioner og livssyn.

Kompetansemål:

- » Elevene skal kunne reflektere over hva respekt og toleranse er.
- » Elevene skal kunne reflektere over hva som kreves for å bygge opp toleranse overfor mennesker som de er dypt uenig med.
- » Elevene skal kunne reflektere over hvorfor religionskunnskap er en viktig kunnskap.

I dette heftet vil du bli mer kjent med en rekke av de nye religionene som du allerede har møtt eller som du vil komme til å møte i dagens Norge. Det er særlig i byene at vi møter moskeer og templer ved siden av kirker og bedehus. Ofte enn før vil det være slik at det er familier i nabolaget som tilhører en annen religion enn kristendommen. Mange av dere har sikkert hørt på debatter på TV, i radio eller i nabolaget hvor en har diskutert spørsmål knyttet til innvandring, integrering, asylpolitikk, religionskonflikter m.m. Dette er debatter som har pågått en tid og som henger sammen med at landet vårt er blitt mer flerreligiøst og mer flerkulturelt. Det er særlig innvandringen fra den tredje verden som har ført til at disse spørsmålene er blitt så aktuelle. Mennesker som flytter hit, bærer gjerne med seg nye kulturelle uttrykk, og ofte tilhører de en annen religion enn kristendommen. Men mange av dem er også kristne.

Arbeidsppgaver:

1. Se etter i noen lokale eller landsdekkende aviser om du finner eksempler på debatter knyttet til innvandring. Hvilke eksempler på innvandring blir nevnt?
2. Fra hvilket land i den tredje verden er det kommet flest innvandrere til Norge? Søk hos Statistisk sentralbyrå på nettet. Hvilke religioner er representert i det landet innvandrerne kommer fra?

Hva kan vi si om møtet med andre religioner og livssyn?

Det første som må sies, er at alle mennesker har rett til å ha en religiøs overbevisning. Der nest må vi si at det må finne sted et fredelig møte mellom de forskjellige religionene. Forskjeller i tro, tanke og religiøs praksis må ikke resultere i voldelige konflikter, hat og sinne. Det skaper bare avstand, mistenksomhet, mistillit, baktalelse og ofte tap av menneskeliv. Religionskriger har funnet sted i mange land, og det har aldri ført til noe godt.

Til ettertanke:

Hvilke tanker gjør du deg når du møter en som hører til en annen religion enn din egen?

Hva kan hindre oss fra å ta kontakt med noen som tilhører en annen religion enn vår egen?

I Bibelen lærer vi at vi skal «elske våre fiender» (Matt 5,44) og vise nestekjærlighet mot alle som vi møter (Luk 10,15-37). Det betyr ikke at vi skal godta alle slags tanker, tro og meninger. Det skaper bare likegyldighet, for da blir vi verken engasjert eller utfordret. Det betyr heller ikke at myndighetene ikke skal ta ansvarlige grep i forhold til innvandring og asylpolitikk.

Hvordan skal vi så opptre når vi møter mennesker med annen tro, mening og religiøs praksis? Vi sier da gjerne:

- » Vi skal vise respekt
- » Vi skal vise toleranse

Hva tenker vi på når vi ønsker å vise respekt for andre mennesker og deres tro? Da tenker vi gjerne på det å vise hensyn eller å vise ærbødighet for deres tro eller deres religiøse skikker. Det betyr ikke at vi også må ha de samme meningene som dem. Samtidig vil vi gjerne at respekten skal være gjensidig. Skal vi bygge opp en slik respekt for andres tro, må vi ha kunnskaper om deres religion og livssyn, hvordan de tenker og hva som betyr noe for dem.

Hva er toleranse? Det innebærer også respekt, men de situasjonene hvor det er nødvendig å vise toleranse, oppleves å være mer utfordrende, for da står vi overfor motsetninger og spenninger i tro og religiøs tenkning. Toleranse er å kunne tåle andres meninger og tro, og det innebærer at en aktiv forsvarer andres rett til å tro og å mene noe annet enn det en selv står for.

Kristne som tror på den Gud som har åpenbart seg i Bibelen og som tror at Jesus er Guds enbårne Sønn, må kunne tåle at andre kritiserer den kristne tro - eller at de tror på noe helt annet. Kristne må kjempe for at mennesker har rett til å ha sin egen overbevisning. Toleranse og religionsfrihet hører sammen og må gjelde som moralsk ideal både for kristne, muslimer, buddhister, humanetikere, ja, for alle som har en tro og en overbevisning.

Å lære toleranse kan være vanskelig. Toleranse har med vår holdning til andre mennesker å gjøre. Slike holdninger må bygges opp over tid. Vi må trene på å vise toleranse. Da må vi våge å stå i situasjoner hvor troen utfordres og hvor det oppstår motsetninger i tro og overbevisning. Samtidig bygger toleranseidealet på noen grunnleggende verdier: Alle mennesker har samme rett som oss til å danne seg en tro og en religiøs overbevisning. Det er en konsekvens av menneskeverdet. Å tvinge mennesker til å tro mot sin vilje, det gjør mennesker til «treller», og det skapes aldri en ekte tro ved tvangsmidler.

Gruppeoppgave:

Finn fram til hva som kreves av dere når dere diskuterer et spørsmål som er viktig for dere, men som dere er svært uenige om.

I det følgende skal vi lære mer om andre religioner og livssyn. Denne kunnskapen er viktig i toleranselæringen. Men da er det nødvendig å være klar over at alle religionene er forskjellige. Det kan være noen ytre likheter, og det kan opp gjennom tidene ha vært en viss påvirkning fra en religion til en annen. Men for å forstå, må vi gå til sentrum i hva den enkelte religion tror på: Hvilket gudsbilde de har, synet på verden, synet på mennesket, synet på frelsen og på framtiden. Da er det de grunnleggende forskjellene og motsetningene som blir synlige. Noen ganger blir kunnskapen om de ulike religionene presentert på en slik måte at religionene skal synes mest mulig like. En slik «likhetskunnskap» blir overfladisk og tilslører forskjellene. Vi blir ikke utfordret av det som er likt. Det er når motsetningene trer fram at vi utfordres til «å tåle» det vi er dypt uenig i, det som bryter med vår overbevisning.

Kunnskapen om de andre religionene skal være saklig. De som er muslimer, buddhister, hinduer og andre, må kunne kjenne seg igjen. Det er noen ganger

vanskelig fordi det finnes mange ulike retninger innenfor de fleste religionene. Vekten må da ligge på det som står sentralt i den enkelte religion og på de hellige tekstene de bygger sin tro på. Samtidig vil vi i det følgende også legge vekt på å sammenligne religionene hvor grunnleggende forskjeller blir synlig. Da vil det også kunne komme fram kritiske spørsmål rettet til enkelte religioner. Det kan gjøres på en saklig og god måte uten at det skal frata noen retten til å kunne ha en egen overbevisning og religiøs tro. Toleranse innebærer ikke at man må oppfatte alt som like godt og like verdifullt.

Men finnes det tanker og handlinger i religioner og livssyn som vi ikke kan tolerere, noe som ikke kan aksepteres? Dersom noen i religionens navn roper på opprør og krig mot andre, vil vi måtte si at dette kan ikke tåles, det må stoppes. Dersom noen vil oppheve lov og orden i samfunnet eller bryte ned vårt demokrati eller skade andre i religionens navn, da må også det stoppes.

Arbeidsoppgaver:

1. Finn eksempler på oppfatninger og handlinger som ikke kan tolereres. Diskuter hvordan vi skal møte slike meninger og handlinger.
2. Finn fram eksempler på oppfatninger det er enighet om på tvers av forskjellige religioner og livssyn, for eksempel på det etiske området.